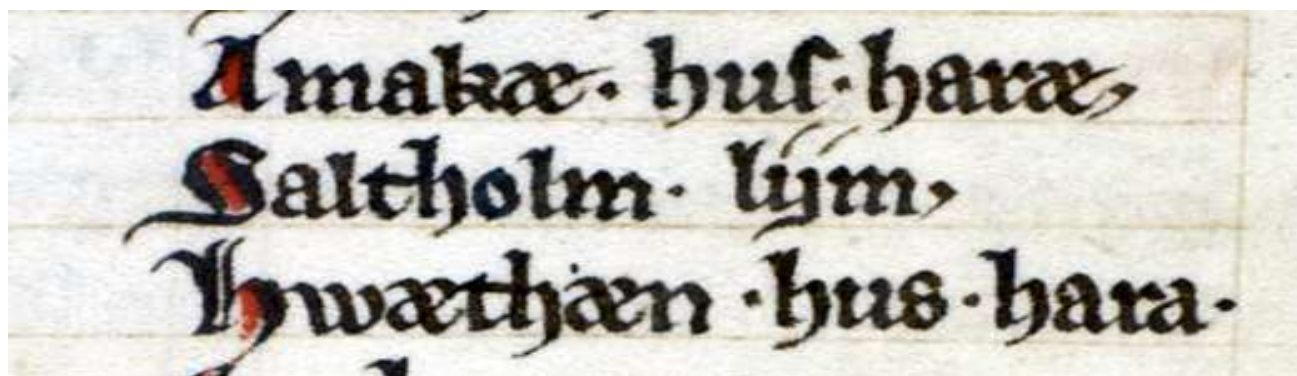

Vem tillhörde Ven före 1658?

Ön Ven, dvs S:t Ibbs socken, spelade en viss roll i debatten kring fredsvillkoren 1658. Ön har som bekant sedan dess tillhört Sverige. Den har upptagits under Rönnebergs härad, och den ingår i dag i Landskrona kommun. Men bl.a. för släktforskare har det visat sig svårt att följa Venbornas öden bakåt i tiden före 1658, eftersom Ven då inte redovisas i räkenskaperna för de slottslän, som Rönnebergs härad och Landskrona stad sorterade under, nämligen Helsingborgs län 1509-1547, Landskrona län 1547-1658.

Man får i stället gå till arkivkällor västansunds. Under tidig medeltid var ön ett s.k. kungalev, den danske kungens egendom. Ven upptas t.ex. i ölistan i kung Valdermar II:s jordebok från 1200-talets början. I den listan kallas Hven: "hwætæn hus hara."

Under åren 1343-1360 var Ven liksom det övriga Skåneland av den dåvarande danske kungen Valdemar pantsatt till kung Magnus i Sverige.

Sannolikt hörde ön under "danskiden" till Lyngø härad, som tillsammans med häraderna Holbo och Strø från 1200-talets mitt till mitten av 1500-talet utgjorde enheten Try härad 'trehärad'. Häradet lydde i sin tur under Krogens, "krokens", län.

Ven hade dock fortfarande en relativt självständig ställning. Så upptas det t.ex. i en skattemantalslängd 1558 för Krogens län allra sist: "aff Holboheriitt, Tryherriidt droningholm. Och aff Huænn."

Krogens län bytte 1577 namn till Kronborgs län, men då hade ön Ven redan från den 23 maj 1576 förlänats åt astronomen Tyge Brahe fritt på livstid. Han behöll alltså själv alla inkomster av privatlänet Ven. Det blev inte på livstid. I april 1597 lämnade han fosterlandet. Han dog 1601 i Prag.

Ön överläts den 12 maj 1602 åt Korfits von Barleben som räkenskapslän, dvs. mot en viss årlig avgift. Från den 1 juni 1616 blev ön återigen ett fritt privatlän. Den här gången var innehavaren Kristian IV:s älskarinna Karen Andersdotter, som förblev "länsherre" till 1640.

Den 28 maj 1642 övertogs Ven av hennes son Hans Ulrik Gyldenløve "fritt så länge han innehar Kronborgs län." Han dog 1645.

Hans Ulriks änka, Regitse Grubbe, tillträdde det lilla ölänet fr.o.m. den 25 augusti 1645 ”fritt så länge hon är änka.” Innehavet stadfästes ånyo den 17 augusti 1650. Hon avstod emellertid länet den 26 februari i 1654 mot en årlig pension.

Ven förenades då med Hørsholms län, som fritt innehades av drottning Sofie Amalia. Och 1658 avträdde ön så småningom till Sverige.

År 1634 begärde öborna själva i en skrivelse till kungen, att de skulle få söka sig till Skånes landsting i stället för till Själlands. Den juridiska övergång som blev följden av detta utnyttjades av de segrande svenskarna, när de efter Roskildefreden krävde att Ven skulle ingå i fredsvillkoren.

Man får således leta i landsarkivets handlingar i Köpenhamn, om man vill forska i Venbornas äldre historia. Där finns de härads- och länsräkenskaper, fr.a. för Krogen, (från 1577 Kronborgs) län, som kan bli aktuella.

Danmarks äldre länsväsende har översiktligt utretts av Kr. Erslev i böckerna Danmarks Len og Lensmænd i det sextende Aarhundrede (1513-1596), Khvn 1879, resp. Danmark-Norges Len og Lensmænd 1596-1660, Khvn 1885.

Namnbelägg, skriftkällor m.m. rörande Vens historia redovisas utförligt i boken Skånes ortnamn. Serie A. Bebyggelsenamn. Del 16. Rönnebergs härad och Landskrona stad. Lund 1973. Se även uppsatsen Ven – klippor, skum och skarlakan i Ale nr 3. Lund 1979.

Ur Skåne Genealogen, 1983:1, s. 5.

PS: Ven blev inte svenskt efter freden i Roskilde 1658 som resten av Skåne utan först efter freden i Köpenhamn två år senare. Sören